

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम २०१६ नुसार
नगर विकास विभाग (खुद्द), मंत्रालय, मुंबई या
विभागातील गट-ड संवर्गातील “शिपाई” या
पदांकरीता दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पद
सुनिश्चित करणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग,

शासन निर्णय क्र:- नविवि-२०२१/प्र.क्र.२१/नवि-३

४ था मजला (मुख्य), हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

दिनांक:- २२ फेब्रुवारी, २०२१

वाचा:- १. दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम-२०१६

२. केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि. ४.१.२०२१ ची
अधिसूचना.

३. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र. दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र-२५१
दि.क.२, दि. १२.११.२०२०.

४. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र. दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१
दि.क्र.२, दि. ०२.०२.२०२१.

५. मा. मुख्य सचिव यांचे क्र. दिव्यांग-२०२१/संकीर्ण११४/दि.क्र.२ (सामाजिक न्याय व विशेष
सहाय्य विभाग) दि. ०६.०२.२०२१ चे अर्धशासकीय पत्र.

प्रस्तावना :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम-२०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेतील
पदांची पदसुनिश्चित करणे आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाने दि. ०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये
दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून सदर यादी केंद्र शासनाच्या
www.disabilityaffairs.gov.in या संकेतस्थळावर policy/Act/Rules-Notification येथे List of Post
identification suitable for Persons with Benchmark Disability notified on दि. ०४.०१.२०२१ या
शिर्षाखाली प्रसिध्द केली आहे. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि. ०७.१०.२०१६ च्या शासन
निर्णयान्वये, राज्य शासनाच्या आस्थापनेवरील पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करण्याबाबतच्या सूचना निर्गमित
केल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील निर्देशास अनुसरून, नगर विकास विभाग (खुद्द), मंत्रालय, मुंबई या
विभागातील गट-ड संवर्गातील “शिपाई” पदाचे पद सुनिश्चित करणे तसेच ३ वर्षापेक्षा जास्त नसेल इतक्या
कालांतराने दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या शासन सेवेतील जागांच्या यादीचे पुनर्विलोकन करून सदर पदे
नव्याने दिव्यांग प्रवर्गासाठी सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम-२०१६ मधील कलम-३३ नुसार राज्य शासनाच्या अखत्यारीतील
पदांची पदे सुनिश्चित करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक व न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली
यांनी दि. ०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून प्रसिध्द
केलेली आहे. त्यामध्ये नमूद केल्यानुसार केंद्र शासनाने पदे सुनिश्चित करून दिव्यांगासाठी पदे सुनिश्चित
केलेली गट-अ ते गट-ड मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर आहेत, अशा पदांबाबत, केंद्र
शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी
राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत. अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन
सेवेतील ती पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित राहतील, अशा सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने
दि. ०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वे दिलेल्या आहेत.

२. त्यास अनुसरून केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या दि. ०४.०१.२०१ रोजीच्या अधिसूचनेतील दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या गट-ड संवर्गातील प्रसिध्द केलेल्या यादीतील शिपाई या पदासाठी, नगर विकास विभाग (खुद्द) या विभागाकरीता या शासन निर्णयान्वये, दिव्यांगासाठी नवीन प्रवर्गासह विवरणपत्र-अ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे पदे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

३. सदर शासन निर्णय, केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि. ०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना व सामाजिक न्याय विभागाच्या दि. ०२.०२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सुचनेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्यांचा संकेतांक क्र. २०२१०२२२११०५११७६२५ आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

सहपत्र :- विवरणपत्र-अ

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. मंत्री (नगर विकास) मंत्रालय, मुंबई
४. मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) मंत्रालय, मुंबई
५. मा. विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद/विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
६. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मा. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, (नवि-१/नवि-२) मंत्रालय, मुंबई
८. आयुक्त दिव्यांग कल्याण, आयुक्तालय, पुणे
९. सर्व उप सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. कक्ष अधिकारी (नवि-३) नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. निवडनस्ती/नवि-३

शासन निर्णय नगर विकास विभाग क्र.: नविवि-२०२१/प्र.क्र.२१/आस्था-१ दि.२२ फेब्रुवारी, २०२१.

विवरणपत्र-अ

अ.क्र	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्गासाठी पदे सुनिश्चित	सदर पदांची जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये	शेरा
१.	शिपाई	S,ST, W,BN,L,KC,P P,MF,SE,H,C	a) B,LV b) D,HH c) OL,OAL,CP, LC,DW,AAV d) ASD (M), ID,SLD,MI e) MD involving (a) to (d) above	कार्यालय उघडणे, कार्यालयातील टेबल, खुर्च्याची धुळ झटकणे, कार्यालयातील फाईल्स, टपालांची ने-आण करणे, अधिकाऱ्यांना पाणी पुरविणे, चहा कॉफी पुरविणे, वरिष्ठ अधिकारी यांनी सोपविलेली कार्यालयीन कामे, तसेच कार्यासनात शिपाई पदाची कर्तव्ये बजावणे	सर्व काम मुख्यालयामध्येच करावयाचे आहे. असे काम कर्मचारी एकट्याने करतो. अपवादात्मक परिस्थितीत मुख्यालयाच्या बाहेर टपाल/ नस्त्यांची ने-आण करावी लागते. आवश्यकता भासल्यास नेमून दिलेले काम करण्यासाठी साधन व उपयंत्राच्या मदतीने काम करू शकतो.

ABBRAVIATIONS-

Sr.No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long From
१	B	Blind	९	DW	Dwarfism
२	LV	Low Vision	१०	AAV	Acid Attack Victim
३	D	Deaf	११	ASD	Autism Spectrim Disorder
४	HH	Hearing Handicapped	१२	ID	Intellectual Disability
५	OL	One Leg	१३	SLD	Special Learning Disability
६	OAL	One Arm and One Leg	१४	MI	Mental Illness
७	CP	Cerabral Palsy	१५	MD	Multiple Disabilities
८	LC	Leprosy Cured			

Abbreviations-

Sr.No.	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long Form
१	S	Sitting	७	PP	Pulling & Pushing
२	ST	Standing	८	MF	Mainpulation by Fingers
३	W	Walking	९	SE	Seeing
४	BN	Bending	१०	H	Hearing
५	L	Lifting	११	C	Communication
६	KC	Kneeling & Crouching			